

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 598. An solennitates requisitæ Jure civili necessariæ sint ad valorem testamenti etiam quoad forum internum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

citè per relationem ad obfignatam fcripturam Judici oblatam dicendo, in ea contineri fuam voluntatem ultimam, absque eo, quod opus fit ejusdem fcripturæ prælectione, nisi fortè testator fit rudis, neque scribere, neque legere sciens. Muller. l. c. lit. u. quem vide. Lauterb. §. 51. cum Carpz. vel explicitè nuncupando hæredem, manifestandoque legata aliaque voluntatis suæ capita, & simul potendo, ut hæc sua voluntas actis publicis inferatur, ut Idem cum Mevio. Ac demum Judice interrogante, an hæc fit libera ejus voluntas, post responsum affirmativum, si ea in fcripturam ab Actuario redacta, eandem in præfentia omnium obfignante; quamvis ea interrogatio aut etiam confignatio non fit solennitas essentialis, & testamentum non vitiet eorum omiffio; cum spectent ad officium Judicis & Actuarii, quorum negligentia testatori nocere non debet. Post quæ omnia, si petatur, solet solùm per modum testimonii ritè factæ insinuationis dari recognitio, vel à tergo oblata fcripturæ annotatio fieri, sicut dictum de testamento coram principe factò.

Quæst. 596. An & quæ sit obligatio condendi testamenti.

R Esp. Tametsi regulariter loquendo nulla fit obligatio condendi testamentum; sed possit quis intestato decedere; ut ii succedant, quibus jus in bonis & juribus defuncti, etiam citra hujus voluntatem competit; est tamen quandoque per accidens in certis casibus ejus condendi obligatio; & quidem gravis, dum v. g. ad exonerandam conscientiam declarandaque debita, quibus aliter non ita certò, vel sine sumptibus ac molestia creditorum fiet satis; vel etiam ad evitandas lites, scandala aliaque, quæ in in dæmnum tertii vergunt, necessarium est testamentum vel etiam ad vitandum, ne hæreditas deveniat ad hæredem ab intestato, quem ea abuturum cum suo vel aliorum præjudicio, prævidet testator. Ita de Lugo. de f. & f. Tom. 2. d. 24. n. 22.

Quæst. 497. An testamentum carens solennitate aliqua à Jure Civili vel Canonico requisita sit ipso iure nullum tam pro foro interno quam externo.

R Esp. Solennitates hæc à Jure civili vel canonico requisitæ, adeo ad substantiam & valorem testamenti sunt necessariæ, ut si vel una desit, testamentum quò ad institutionem hæredis (quid verò sit quò ad legata & fideicommissa facta in tali testamento imperfecto, dicetur infra) in foro externo sit nullum ipso iure, & ad petitionem partis pro tali declarari debeat, etsi aliunde constaret de voluntate testatoris Arg. L. 9. 12. & 21. c. de testam. & ita tenent de communi Legistarum Covar. in c. 10. h. r. à n. 14. Bartol. in L. nemo potest. ff. de Legat. 1. Jafon. ibid. n. 17. Clarus L. 3. §. testamentum. q. 89. Reiffenst. h. t. n. 75. Pirh. n. 10. idem signatè dicens de solennitate requisita à Jure Canonico. Unde etiam nec Princeps in tali testamento scriptus hæres hæreditatem vindicare poterit. Lauterb. in ff. qui testam. fac. poss. §. 77. citans L. 3. c. de testam. & §. fin. Inst. quib. mod. testam. infert. Sed neque ex tali testamento hæredi scripto naturaliter debetur hæreditas, unde non poterit ad eam consequendam intentare actionem aliquam, aut etiam, si eam possideat, eandem retinere ope alicujus exceptionis, si hæredes ab intestato eam perant, sed tenetur eam omnino restituere ita Clar. l. c. q. 90. n. 5. cum Jafon. in cit. L.

nemo potest. n. 75. dicente communem. & quamvis Clar. n. 6. addat, hæredem scriptum posse hæreditatem retinere, & esse in conscientia tutum, si non molesteur desuper ab hæredibus ab intestato secundum Capyc. decis. 89. n. 3. Ripa in cu. l. nemo potest. n. 99. qui dicunt esse commutem; id tamen ait, sibi nunquam placuisse, & se non videre, quo iure eam possit retinere, si illi nequidem naturaliter debita, præcipuè, si esset in mala fide sciens, nimirum nullitatem testamenti. Unde jam etiam rectè infert, quòd si hæreditas hæredi scripto in tali testamento ne quidem naturaliter debeatur, eamque fortè possessam in conscientia teneatur restituere, testamentum tale etiam quo ad forum internum esse nullum; sed de hoc. quæst. seq.

2. Nihilominus limitatur responso, ut tale testamentum destitutum solennitate aliàs ad sui substantiam requisita, seu de cæterò non privilegium valeat etiam in foro externo quò ad institutionem hæredis, si is, qui aliàs ab intestato succedit, ipse audivit & fatetur totam testatoris voluntatem, ut probabiliter Reiffenst. h. t. n. 83. citans Molin. de f. & f. Tom. 2. d. 81. n. 17. Arg. L. fin. c. h. t. & l. fin. c. de fideicommiss. dum vi illarum legum præscribitur & inducitur solennitas consistens in adhibitione testium eo præcisè sine, ut fraus evitetur, habeatur securitas veritatis de voluntate testatoris, jam verò ea fraus sufficienter evitetur, veritasque magis habeatur per confessionem propriam adversarii; cum hæc propria confessio sit omnium optima & plenissima probatio, vel potius relevatio omnis probationis; adeoque hæc solennitas se non extendat ad testamenta per hæredem ab intestato confestata. vide hæc fufius deducta per Reiffenst. à n. 85. Nisi tamen his obftet, quod dictum in responso; *etsi aliunde constet de voluntate testatoris*; quamvis dici possit id se non extendere ab intestato. Quòd si tamen hæres hic neget se intellexisse, & præfentem audivisse voluntatem testatoris, potest ei deferri juramentum, quòd non audiverit testatoris voluntatem Arg. §. fin. Inst. de fideicom.

Quæst. 598. An igitur solennitates requisitæ Jure civili necessariae sint ad valorem testamenti etiam quo ad forum internum.

R Esp. Primò: solennitates Jure civili requisitas non esse necessarias ad valorem testamenti pro foro interno; sed illud, etsi invalidum pro foro externo, valere pro foro interno, tam quò ad institutionem hæredis, quam quo ad legata & fideicommissa, etsi careat una vel pluribus hujusmodi solennitatibus, modò sufficienter constet de voluntate testatoris (abstrahendo, an de hac constet ex perceptione & confessione hæredis ab intestato succedentis, sive aliunde) & quod hinc manifestè sequitur, hæredem scriptum & institutum in eo tutà conscientia accipere (etiam, si aliter fieri non potest, per occultam compensationem) & retinere posse hæreditatem, & hæredem ab intestato non posse sine peccato impugnare tale testamentum, tenerique restituere illam, etsi in foro externo causam evicisset, docent Abb. in c. cum esset. h. t. & Fagn. ibid. Molin. cit. de 81. Less. de f. & f. l. 2. c. 19. dn. 3. Jafon. in l. 10. c. de jur. & fact. ignor. Clar. l. c. q. 90. & alii, quos refert Reiffenst. h. t. n. 92. quam sententiam planè certam videri ait Reiffenst. n. 122. dum constat de voluntate testatoris ex eo, quòd hæres ab intestato aliàs successurus ipsemet hanc voluntatem percepit, & de ea fateatur ob clara jura, puta L. 16.

16. c. h. t. l. 7. de fideicom. §. fin. Inst. cod. qui textus etfi principaliter loquuntur de legatis & fideicommissis, intelligendos tamen etiam de testamentis quò ad hæredis institutionem propter rationes in iis contentas æquè his convenientes dicit n. 83. Reiffenst. Rationes verò *quest. preced.* pro limitatione responsionis adductæ à fortiore militant pro hac responsione sic à Reiffenst. & aliis modificata; si enim probant tale testamentum valere pro foro externo, multò magis probabunt illud valere pro foro interno, ut bene inferet Reiffenst. n. 98. ut ex hoc responsio à fortiore roborabitur ratione potissimè adducenda pro responsione sequente, unde

2. R. Secundò: Probabile tamen etiam videtur, valere tale testamentum imperfectum, saltem pro foro interno, etiam si hæres ab intestatò factioni illius non interfuerit, nec ab ipso testatore voluntatem ejus ultimam ipse perceperit, modò de ea aliunde constet. & ita docent Laym. L. 1. tr. 4. c. 17. Sa. v. contractus. n. 1. & v. hereditas. n. 3. & alii, quos citat & sequitur Reiffenst. h. t. n. 106. ex ea potissimum ratione, quòd testamentum tale pariat obligationem naturalem, quæ per leges sublata non sit; cuius obligationis effectus sit, quòd hæres in eo scriptus possit accipere & retinere hereditatem; hæres verò ab intestatò teneatur eam illi relinquere vel restituere, nisi legis exceptione aut Judicis in contrariū sententiā impediatur, probatur autem hæc obligatio naturalis ex eo, quòd condere testamentum sit juris naturalis & gentium; jure autem naturali & gentiū non requiratur ad illud solennitas aliqua, adeoque absque ea valeat de jure naturæ pro foro interno seu cōscientiæ. confirmaturque hæc obligatio à simili, dū plures actus, pacta & contractus, pura alienationis rerum Ecclesiasticarum; contractus minorum &c. etū destituti requisita à jure solennitate ipso jure sint & pronunciantur irriti & nulli, pariant tamen pro foro conscientiæ obligationem, & ibi valeant, ita ut v. g. rem Ecclesiasticam emptam emptor, vel contrahens cum minore vi contractus rem competentem sibi accipere & retinere tutā conscientia possit, nisi obiter exceptio legis, aut Judicis in contrarium sententia. Item ex eo, quòd dum actus aliquis à lege fundata in præsumptione fraudis (qualis est lex requirens solennitates ad factionem testamenti) irritatur & dicitur nullus, adhuc valet in foro conscientiæ, ibique obligationem & effectum pariat, ita ut accipere & retinere quis possit tutā conscientia, quòd vi illius ei debetur, si fraus revera ablit, ex ea ratione, quòd in hoc foro spectetur veritas, eique cedere debeat quævis præsumptio, ut docent Menoch. de præsumpt. L. 1. præsumpt. 80. Abb. in c. quia plerique de immun. Eccles. num. 5. Innoc. ibid. n. 3. quamvis & in hoc foro non semper nuda veritas attendi debeat, sed quandoque vestita legibus; cum à potestate legislativa humana, etiam civili ita præscribi possint quædam solennitates actibus quibusdam, ut etiam in conscientia obligent, & iis non observatis, actus etiam in eo foro sit nullus, quamvis de veritate certò constet, etiam ante Judicis sententiam. Pirh. h. t. n. 14. Reiffenst. n. 129. Ac denique confirmatur ex eo, quòd actus vel contractus, dum de jure naturæ valent, & à lege tantum communiter, & non plenissimè quòd ad utrumque forum irritatur, valeat in foro conscientiæ; obligationem autem hanc confurgentem in foro conscientiæ à lege aliqua humana sublata esse, probari non possit, non enim hoc ipso, quòd jura declarent, actum esse factò ipso nullum, auferunt etiam naturalem ex eo natam obligationem, ut patet ex jam dictis; cum multi ta-

les actus irritentur à jure, & tamen pariant obligationem naturalem, adeoque valeant in conscientia. Unde etiam verum non est, quòd quando lex simpliciter irritat actum, is etiam irritetur pro foro interno, nisi lex ipsa declaret, aut alibi in jure declaretur, se nolle per hoc tollere etiam obligationem naturalem; cum contrarium constet. v. g. in alienatione rerum Ecclesiasticarum, quæ sine solennitate facta absolute à lege irritata adhuc parit obligationem naturalem & valet in foro interno, donec exceptione legis aut sententiā Judicis rescindatur, seu potius nulla declaretur, absque eo, quòd ullibi in jure dicatur, per dictam irritationem non tolli obligationem illius naturalem ita Reiffenst. à n. 112.

3. Nihilominus directè contrarium binis præcedentibus responsionibus; nimirum tale testamentum non valere pro foro interno, & consequenter hæredem in eo scriptum teneri hæredibus ab intestatò relinquere & restituere omnia, quantumcumque ei certò constet de voluntate testatoris, tenent Covar. de testam. c. 10. n. 12. Haunold. de j. & j. tr. 6. contro. 3. Valsq. de testam. c. 3. n. 4. Menoch. de præsumpt. L. 1. q. 8. n. 28. Salas. d. 16. q. ult. n. 52. Azor. p. 3. l. 6. c. 9. q. 1. Bonac. Dian. de Lugo. Dicast. & alii apud Reiffenst. n. 95. ex ea ratione, quòd leges civiles requirentes solennitates ad valorem testamenti sint justæ; Lex autem justa in foro externo sit etiam justa & obliget in foro interno. quod tamen ita universaliter dictum non videtur verum; cum fallat in lege irritante, utpote quæ juxta dicta, dum pro foro externo irritat actum jure naturæ validum, non eo ipso obliget & irritet eundem pro foro interno. atque ita qui sine solennitate nequit facere testamentum validum, pro foro externo, potest sine ea facere validum pro foro interno.

4. Dixi aliquoties, valere tale testamentum pro foro interno, nisi exceptione legis, vel Judicis sententiā obster, nam si testamentum sine solennitate requisita factum ab hærede ab intestatò utente beneficio legis, excipiendo contra impugnetur, & Judex pro ut debet (etiam si certò sciat nullam subesse fraudem, sed esse verissimam testatoris voluntatem, ut Covar.) illud irritum declaret, jam etiam naturaliter non obligare seu valere, ita ut hæres ab intestatò hæredibus vel legatariis in eo institutis non teneatur vi illius hereditatem vel legata tradere; vel, si quid receperit, illud reddere, cum probabilior docent Menoch. de præsumpt. L. 1. præsumpt. 80. n. 7. Laym. l. c. Sotus de just. q. 5. a. 3. Sa. v. hereditas. n. 32. & v. testamentum. Wiestn. h. t. n. 73. Reiff. n. 18. ex ea ratione communi, quòd, ut tradi solet sub *vir. de constit.* si quis actui à lege irritato, de cætero jure naturæ valido se opponat, sequaturque sententia Judicis, etiam in foro interno nullum amplius habeat valorem, ut videtur patere in contractu celebrato cum pupillo absque autoritate tutoris valido quidem jure naturæ, antecederet ad sententiam Judicis accedente tamen eà ad impugnationem alterius decidentis illum irritum, non manente amplius valido etiam naturaliter. Idem est de alienatione rerum Ecclesiasticarum, idque ideo; quia sententia justa in foro externo (nisi fundetur in præsumptione falsa) sit etiam justa in foro interno, adeoque & in eo servanda; cum Judex ex autoritate divina ferat sententiam, eique justè judicanti leges divinæ ac humanæ velint obedientiam præstari, ut cum communissima Covar. l. c. n. 13. Sanch. in decalog. L. 1. c. 10. n. 11. Reiffenst. h. t. n. 121. contra Fagn. in c. cum esset. h. t. dum censet leges civiles requirentes solennitates ad testamentum. v. g. septem testes, esse

esse injustas, quia contra jus divinum & naturale contentum duobus testibus juxta illud; in ore duorum vel trium testium stat omne verbum; & ideo correctas à jure Canonico, & consequenter sententiam Judicis illis innixam nunquam obligare posse in conscientia: cum tamen istæ solennitates jure civili inductæ non sint contra, sed præter jus naturale & divinum, & certè legem illam divinam: in ore duorum vel trium testium stat omne verbum; ita non esse præceptivam, ut vult Fagn. quòd in nullo casu liceret exigere vel præscribere plures testes, pater ex eo, quòd aliàs illum ipsum *c. cum esses*, dum præter duos vel tres testes requirit etiam parochum loci esset sibi contrarium & contradiceret legi divinæ, uti & eidem legi divinæ contradiceret, Tridentin. præter duos testes ad valorem matrimonii requiringdo Parochum. Item & alia jura, ut dum *can. præsul. 2. q. 4.* ad condemnationem præsulis requiruntur 72. testes, ita de Lugo. *de 7. & 8. iust. Tom. 2. d. 24. n. 20.* Reiffenst. *n. 124.* Wiestn. *h. t. n. 66.* Sed neque *cit. c. cum esses.* sub anathemate, ut vult Fagn. damnantur leges civiles præscribentes solennitatem plurium testium, afficiente hac anathematizatione non immediatè leges civiles, sed transgressores legis novæ, quam constituerat, & pro territorio Pontificis subiecto observari præcipiebat Alexander 3. de Lugo, Reiffenst. *ll. cit.* Neque etiam opponi potest, quòd leges fundatæ in præsumptione fraudis, irritantes testamenta minùs solennia, uti & sententia Judicis declarans irrita, absente fraude non obligent in conscientia; adeoque & in hoc casu adhuc sit locus occultæ compensationi; eum id verum tantum sit quando eæ leges & talis sententia fundantur in præsumptione fraudis particulari falsa; secus, dum fundantur in præsumptione fraudis universali, uti in hac fundantur leges irritantes testamenta minùs solennia, unde licet hic & nunc cessaret fraus & ratio legis; quia tamen universaliter non cessat periculum fraudis in talibus testamentis carentibus solennitatibus requisitis, pergit lex obligare, & secundum eam, dum res deducitur ad judicium, Judex judicare potest ac debet, quòd nullum sit testamentum, ut Covar. *l. c. n. 13.* Reiffenst. *n. 127.* Laym. &c.

Quæst. 599. An solennitates Juris Civilis requisitæ ad testamentum requirantur quoque Jure Canonico.

Resp. Primò: Solennitates omnes Jure Civili requisitæ de Jure Canonico necessariò servandas non esse, etiam quòd ad causas profanas in locis temporalibus Pontificis jurisdictioni subiectis, certum videtur ex *c. cum esses. h. t.* ubi dummodo duo testes unà cum Parocho loci requirantur; quin & vetatur plures pro illis locis requiri testes, ita ut sub interminatione anathematis, id est, excommunicationis (intellige, non latæ sed ferendæ sententiæ, ut gl. fin. *ibid.*) prohibeatur, testamentum non adhibitis pluribus testibus conditum declarari nullum seu rescindi; idque non tantum in foro Ecclesiastico, sed & sæculari, & Clarus, *§. testamentum q. 57. n. 2.* sic sentire ferè omnes dicens, etsi Fulgos. *conf. 29. n. 1. & 2.* contrarium teneat, nimirum etiam in terris temporalibus jurisdictioni Ecclesiæ subiectis non valere testamentum ad non pias causas conditum, nisi servata Juris Civilis solennitate. Possè tamen etiam plures in tali testamento ultroneè, seu citra necessitatem eos requiringdi, adhiberi testes in dictis locis absque eo, quòd contraveniatur dispositioni *cit. cap.* videtur quoque certum, cum in eo non prohibeatur adhiberi plures testes, sed solum necessitas adhiben-

di plures testes. Sic etiam satisfieri dictæ dispositioni, si testes quatuor adhibiti sint sine Parocho proprio, eò quòd duo testes æquivaleant Parocho & suppleri possint vices unius, quamvis maximæ auctoritatis sit; juxta *c. 28. & 47. de testib. tenet Pich. h. t. n. 10.* citatis Abb. *in cit. c. cum esses. n. 7.* Covar. *ibid. n. 12. & 13.* Molin. *de 7. & 8. tr. 2. d. 137. n. 4. & 5.* Claro. *§. testamentum. q. 57. n. 3.* qui insuper citat plures alios, ac dicit, se ab hac sententia in consulendo & judicando non audere discedere propter auctoritatem DD. etsi in puncto juris non transeat sine difficultate, de quo tamen etiam posteriore dubitari posset, an non ita præsentia Parochi esset de substantia talis testamenti, ut per alios testes suppleri nequeat, sicut ea requiritur juxta Tridentinum ad valorem matrimonii. Illam tamen suppleri posse dicto modo, aut loco illius faciendo testamentum coram Decano vel Episcopo ejusve Vicario, dum ipse Parochus testamentum condidit ad causas profanas, ait Wiestn. *h. t. n. 69.*

2. Secundò: Et si igitur quòd ad numerum testium servanda non sit solennitas illa Juris Civilis in dictis terris secundum Jus Canonicum; nihilominus tamen reliquas solennitates Juris Civilis, puta quòd testes debeant esse rogati, masculi, delicti, subscribere & subscribere, requiri etiam pro illis terris & secundum Jus Canonicum quòd ad causas profanas & non pias, ita ut ibi quoque deficientibus illis solennitatibus, sit & habeatur testamentum in invalidum, probabilis videtur ex eo principio: ubi & in quibus dispositio Juris Civilis non reperitur expressè immutata vel correctæ à Jure Canonico seu Ecclesiastico, & non inducenda repugnancia inter jus utrumque, ut cum communi docent Anchor. *in c. Canonum statuta. de constit. Jo. And. in c. cum esses. h. t. n. 5.* Abb. *ibid. n. 6.* Clar. *l. c. q. 57. n. in fine.* Arg. *c. 1. de nov. oper. nunc.* jam verò in *c. cum esses.* solum diversum quid statuitur de numero testium; non autem de qualitate testium aut aliis solennitatibus; neque etiam in reliquo Jure Canonico, Unde hanc sententiam sequuntur. Covar. *l. c. n. 14.* Clarus *l. c.* dicens eam veterem & communiorum, Fagn. *in c. cum esses. n. 26.* Barbol. *ibid. n. 7.* Zoësti *in ff. h. t. 47.* Pirh. *h. t. n. 12.* Wiestn. *n. 69.* Reiffenst. *n. 133.* Contrarium valde quoque probabiliter tenentibus. Abb. *l. c. n. 3.* Molin. *l. c. n. 6.* & aliis ex ea ratione, quòd dispositio, c. cum esses fundatur in jure naturali & gentium, secundum quod & feminæ esse possunt testes, nec opus est, ut testes rogentur aut subscribant, modò sint idonei de hoc jure naturali & gentium.

3. Resp. Tertiò: licet probabile sit, quòd asserit Clarus *l. c.* nimirum dispositionem Juris Canonici, *c. cum esses.* servandam esse ubique, adeoque etiam in terris Imperii aliorumque Regnorum pro foro Ecclesiastico, ita ut Clerici in hisce terris condere possint testamentum etiam ad causas profanas juxta dispositionem Juris Canonici ex ea etiam ratione, quòd per adhibitionem illam septem testium Jure Civili requisitam valde astringantur ultimæ voluntates; adeoque ad illam tanquam odiosam & onerosam Clerici non videantur astricti, & consequenter se conformare possint, si non debeant, dispositioni Juris canonici etiam quòd ad causas profanas, licet inquam id probabile sit; in praxi tamen potius attendendum ad consuetudinem locorum, ut cum Molin. *l. c. n. 7. & 8.* Pirh. *h. t. n. 11.* in Imperio autem Romano receptum usu contrarium, nimirum ut testamenta alique ultimæ voluntates etiam Clericorum secundum Jus Cæsareum regulari debeant, ita